

УДК 37.022

Андрій Михайлович ШУЛЬГА,

кандидат юридичних наук, доцент, професор
кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3745-4869>

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ, ЮРИДИЧНА ОСВІТА ТА ПРАВОВА КУЛЬТУРА ОХОРОНЦІВ ПРАВОПОРЯДКУ

Конституція України закріплює основи побудови в Україні демократичної, соціальної, правової держави [1]. На їх реалізацію має бути спрямована правова політика держави, політичних партій і громадських організацій. Одну з провідних ролей у забезпеченні публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги. Тому охоронці правопорядку – працівники Національної поліції повинні мати відповідний достатній рівень правової (юридичної) культури, що досягається правовим вихованням та юридичною освітою.

Відповідно до статті 49 Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року за № 580-VIII, на службу в поліції можуть бути прийняті громадяни України віком від 18 років, які мають повну загальну середню освіту, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, які володіють українською мовою [2]. До лав Національної поліції України іноді потрапляють особи, які не відповідають вимогам закріпленим у законі. Одним з недоліків працівників поліції на сьогодні є недостатній рівень правової культури та недостатнє знання права, а також проблеми із застосуванням правових приписів. Цьому є багато причин, однією з головних, як вбачається недостатній рівень правового (юридичного) виховання працівників Національної поліції, як у разі первинної підготовки так і у разі підвищення кваліфікації.

На службу до Національної поліції приймаються особи, які досягли 18 років або особи, які зараховані до вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських. Це означає, що зазначені особи вже мають певний об'єм знань та сформований світогляд. Від того яким за якістю буде цей об'єм знань та світогляд залежить функціональна готовність виконувати працівником Національної поліції означених перед ним завдань. Він повинен володіти правовими (юридичними) знаннями, які для нього є невід'ємною частиною професії.

Правове виховання, як основа побудови особистості поліцейського представляє систему заходів направлених на формування належної правосвідомості особи. Правосвідомість особи формується під впливом оточуючого світу та інформації яка надходить до свідомості особи. Правове виховання можна поділити на загальне та спеціальне. Загальне правове виховання полягає у тому, що правосвідомість особи формується через ознайомлення з інформацією загально-правового характеру. Загально-правове виховання здійснюється щодо всіх членів суспільства і воно є загальнообов'язковим. Інформація, надходить до свідомості особи може полягати, наприклад, у роз'ясненні положень Конституції України, положень законів України, підзаконних нормативних актів які відносяться до загального користування тощо.

Спеціально-правове виховання, у свою чергу, полягає у наданні і засвоєнні виключно спеціальної правової (юридичної) інформації до якої можуть бути допущені лише спеціальні суб'єкти, наприклад, працівники поліції, працівники СБУ, військовослужбовці та інші. Джерелами такої інформації є всі ті нормативно-правові акти, що не є загальнопоширеними, наприклад, ті що мають статус «цілком таємно» або «для службового користування».

Юридична освіта – конкретний вид навчального процесу під керівництвом досвідчених юристів, учених-правознавців, під час якого індивіди опановують знання, навички, вміння у правовій сфері. Юридична освіта для працівників Національної поліції має певні особливості. Вони полягають у специфіці виконуваних обов'язків, які визначені завданнями Закону «Про Національну поліцію». Система юридичної освіти складається з ряду компонентів, зокрема, професійний відбір, як цілеспрямована діяльність спеціалізованих навчальних закладів по

відбору абітурієнтів, яка полягає у вивченні їх якостей з точки зору придатності для майбутньої професії і виявленні потенційних можливостей; забезпечення засвоєння курсантами (слухачами) загальнонаукових, фундаментальних та спеціалізованих правових знань, формування правової та політичної культури, юридичного мислення, сучасного праворозуміння; прищеплення вмінь, навиків юридичної роботи, знань про особливості діяльності юридичних установ, органів, сприяння втіленню загальнотеоретичних положень у практику юридичної діяльності; удосконалення юридичної кваліфікації, збагачення форм та методів роботи, узагальнення практичного досвіду для задоволення потреб розвитку суспільства. Усі означені складові юридичної освіти, безумовно, повинні бути застосовані й у підготовці працівників Національної поліції.

У літературі існує обґрунтована думка з якою потрібно погодитися, що поліцейським потрібно давати більше теоретичних знань про права та обов'язки громадян, більш широкий спектр знань про систему законодавства. На сьогоднішній стан довіри до нової поліцейської служби доволі високий, тому ним потрібно скористатися. Поліцейських, окрім патрулювання, потрібно направляти для проведення якраз роз'яснювально-профілактичної роботи в дитячі та молодіжні установи, навчальні заклади всіх рівнів тощо. Це допоможе громадянами зрозуміти, що статус поліцейського змінено: він не стільки охоронець порядку, скільки допомагає його створювати, тобто, як прописано в законі, служить суспільству [3].

Правове виховання та правова (юридична) освіта утворює таке широке явище як правова культура. Тому правова культура працівників Національної поліції повинна включати у свій склад як правове виховання так і правову (юридичну) освіту. При цьому, професійна правова (юридична) освіта повинна передбачати не тільки знання як національного так і міжнародного законодавства, а також те як правильно, а головне правомірно застосовувати на практиці отримані знання.

Правове виховання працівників Національної поліції, а також працівників інших правоохоронних органів не може обмежуватись тільки наданням їм лише певних правових знань, що формують їх професійну свідомість. Правове виховання зазначених суб'єктів повинне розпочинатися ще зі школи. Хоча цей вид правового виховання є загальним, проте воно необхідне, так як формує повагу суб'єкта до закону, формує правосвідомість та розуміння того, що є право, а що є безправ'ям. Саме у школі, відбувається основне формування особистості і тому роль школи у вихованні не тільки правовому, а й загальному неможливо переоцінити.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 04.11.2017).
2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 04.11.2017).
3. Трофименко В. А. Нова українська поліція України у призмі правового виховання. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/9940/1/Trofimenko_73-76.pdf (дата звернення: 04.11.2017).

Одержано 05.11.2017

УДК 343

Ксенія Володимирівна ЮРТАЄВА,

кандидат юридичних наук, старший викладач

кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6096-2020>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЦИКЛУ ДЛЯ ФАХІВЦІВ З КІБЕРБЕЗПЕКИ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Підготовка фахівців для підрозділів кіберполіції Національної поліції України має відповідати сучасним стандартам забезпечення кібербезпеки, враховувати новітні наукові підходи до вивчення кіберзлочинності, охоплювати особливості процесу та методики